

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. j. Propria ratio & conceptus substantiæ, provt ab accidente
distinguitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Quaest. I. Sect. II. Diuisiones entis. 671

accidens, creatum & increatum : ergo illæ diuisiones sunt æquæ immediatæ ac primæ.

Secundò illæ diuisiones, quæ se mutuo continent, ita vt vna includat aliam, & sub illa includatur, æquæ sunt primæ ac immediatæ; si enim vna esset aliis prior, deberet continere alias, & sub illis non contineri: sed istæ diuisiones se mutuo continent, v.g. diuisio entis in substantiam & accidens continet diuisionem in Deum & creaturas, spirituale & corporeum, & alias omnes. Diuisio quoque in Deum & creaturas continet diuisionem in substantiam & accidens, & reliquas, vt patebit: ergo vna ex illis non est prior alterâ.

Tertiò vix potest diiudicari quænam inter illas sit prior; nam diuisio in ens à se & ab alio videtur esse debere omnium prima, quia esse à se non potest fluere ab alia perfectione priore; & tamen diuisio entis in infinitum & finitum videtur esse prior, quia independentia probatur per infinitatem, & illam non probat.

Conclusio affirmatiua. Dico primò, inter diuisiones entis enumeratas datur necessariò aliquis ordo prioritatis; ita vt vna earum sit omnium prima, & maxime immediata; eaque videtur omnino esse diuisio entis in infinitum & finitum. Ita docet Scotus in 1. dist. 8. q. 3. & cum eo Suarez disp. 28. sect. 1. & disp. 32. sect. 1. contra Hurtadum disp. 1. o. sect. 1. Auerlam quaest. 17. & in Logica q. 16.

Probatio. Ratio tamen satis perspicua est ex iis quæ disputabam in tractatu de Deo, de primo conceptu, & differentia essentiali Dei. Si enim infinitas, vt ibi probabam, est Dei differentia propria & character eius essentialis, necesse est vt alia omnes eius perfectiones sint posteriores infinitate, cum ab illa debeant fluere: sed infinitas radicalis & exiguiua, est differentia Dei propria; non autem independentia, vel existentia per essentiam; quia ex independentia, & existentia per essentiam non probatur infinitas, cum posset cogitari ens à se quod per sua principia naturalia sit limitatum: per infinitatem autem certum est probari aseitatem & alias omnes perfectiones: ergo infinitas prima est inter omnes Dei perfectiones, atque aded ens necessariò diuiditur in ens infinitum & finitum; quia primò & immediatè diuiditur in id, quod primò, & ante alia Deo conuenit. Si enim verum esset, quod illæ omnes diuisiones essent æquæ primæ ac immediatæ, certè nulla dari posset propria Dei differentia. Deinde illa diuisio est omnium prima, sub qua continentur formaliter explicite alia omnes, ipsa verò non continetur sub aliis: sed infinitas formaliter continet omnes perfectiones, substantia verò, v.g. esse intellectiuium, esse absolutum, imò nec independentia continet formaliter infinitatem & alias perfectiones: ergo infinitas & finitas primò diuidunt ipsum ens.

Solutio difficultatum. Ad primam respondeo negando illam maiorem: illæ diuisiones sunt æquæ primæ, quæ diuidunt ens vniuersalissimè sumptum sine respectu ad alias; si enim vna ex illis diuisionibus ita se habeat, vt probet alias, & illas formaliter contineat; non probetur autem per illas, nec sub illis contineatur, certè vna est prior aliis, vt probaui, tametsi alia sint etiam vniuersales.

Ad secundam respondeo distinguendo illam maiorem: illæ diuisiones sunt æquæ immediatæ, quæ se mutuo includunt, si etiam se mutuo probent, & includant formaliter, concedo; si non se mutuo probent, nec includant formaliter, sed tantum reahiter, nego. Dixi autem diuisiones entis huiusmodi esse, vt infinitas includat formaliter & probet alias

A omnes perfectiones; sub aliis autem non includatur formaliter, nec probetur.

Ad tertiam satis dicta est ratio, propter quam diiudicari debeat infinitas esse prior independentiâ, quam probat, & includit formaliter & directè; cum tamen per eam non probetur, nec formaliter directè sub ea contineatur: esto verum sit, quod ens independentens nihil supponit prius à quo fluat: certè nego independentiam fluere non posse ab alia priori perfectione.

Sequebatur vt dicerem, an & quomodo diuisiones illæ sint analogæ, an vniocæ; sed hoc erit manifestum ex q. 3. vbi dicam nihil esse posse vniocum Deo & creaturis.

QUESTIO II.

De substantia, & accidente.

Hæc est notissima & celeberrima diuisio entis, de qua video posse quæri quinque: primò propria ratio & conceptus substantiæ prout ab accidente distinguitur; secundò, quid sit substantia; tertio, quotuplex illa sit in composito physico; quarto, qualis sit eius effectus formalis: quinto, quænam illius causæ.

SECTIO I.

Propria ratio, & conceptus substantiæ, prout ab accidente distinguitur.

Idest, quare forma equi v.g. non sit accidens, sed substantia; quantitas autem, & albedo, accidentia sint, non substantiæ; quam esse rem distinctissimam ab antiquioribus vix tactam, à recentioribus nondum explanatam, aliqui pronunciant.

Ratio dubitandi est primò, quia solum discrimen substantiæ ab accidente dicitur esse quod substantia non sit in subiecto, substantia verò sit in subiecto: sed forma materialis non minus subiecto inheret, quàm accidens: ergo est accidens. Neque satis est dicere, quod accidens est in subiecto completo, forma verò est in subiecto quod ipsa complet: vel enim nomine subiecti compleri intelligitur totum per se, vel intelligitur totum per accidens. Si totum per se, petitur principium, quia totum per se est totum substantiale. Si intelligitur totum per accidens: ergo quantitas etiam substantia est, quia est in tali subiecto incompleto; facit enim ipsa totum aliquod quantum, & albedo totum album.

Secundò accidentia materialia sunt in sola materia: ergo sunt in subiecto incompleto. Imò accidentia etiam animæ separata, v.g. intellectiones & volitiones, sunt in subiecto incompleto: ergo sunt substantiæ.

Tertiò actiones substantiales sunt in subiecto completo, & tamen sunt aliquid substantiale: ergo substantiæ possunt esse in subiecto completo.

Dicendum tamen est, conceptum substantiæ proprium esse non esse in alio tanquam in termino, vel tanquam subiecto completo: conceptum autem accidentis inherere alteri tanquam termino, vel tanquam subiecto completo. Negant explanationem hanc voce tenus quidam Recentiores, qui tamen in eam postea recidunt, vt patebit ex statim dicendis.

Obserua igitur, dupliciter posse aliquid esse in subiecto:

Triplex dubitatio.

Assertio.

Subiectū
comple-
tum & in-
comple-
tum.

subiecto : primò ita ut ex incompleto faciat completum sic enim forma materialis est in materia, cum a facit vnum compositum; hoc est esse in subiecto incompleto. Subsistentia v. g. est in subiecto incompleto, quia sic est in subiecto, ut pertineat ad eius constitutionem. Idem dico de vnione. Secundò aliquid esse potest in subiecto ita ut cum eo non faciat vnum per se, neque pertineat ad illius constitutionem : hoc est esse in subiecto completo. Nam albedo v. g. quamvis sit in materia, tanquam in subiecto inhaesionis incompleto, subiectum tamen denominationis illius est compositum, ad cuius constitutionem non pertinet. Dixi ergo conceptum substantiae proprium esse independentiam à subiecto completo; conceptum verò accidentis esse dependentiam ab huiusmodi subiecto.

Probatio
assertio-
nis.

Ratio est, quia communiter definitur substantia, *Ens per se subsistens*; accidens autem, *Entis ens*; id est existens in alio : sed esse per se subsistens, est non existere in alio completo : ergo substantiae proprius conceptus est non existere in alio completo. Deinde, quidquid communiter dicitur substantia, est independentes à subiecto completo; quidquid autem dicitur accidens, à tali subiecto dependens est : ergo rectè distingui substantia potest ab accidente per independentiam à subiecto completo. Probat ut antecedens. Substantiae omnes completae simplices, Deus & Angeli, nullum subiectum habent, nec materia prima vel anima rationalis. Tota difficultas est de formis materialibus, & de modis, quos appellamus substantiales, vnione v. g. substantia, & aliis, quae sunt haud dubie in subiecto; sed probo non esse in subiecto completo.

Forma materialis est in materia tanquam pars in comparte, faciens cum ea vnum completum : ergo non est in subiecto completo. Deinde forma substantialis non habet subiectum vllum denominationis : ergo non habet subiectum completum. Vnio verò pertinet ad constitutionem totius completi, & substantia est complementum vltimum naturae : ergo non sunt in subiecto completo. Contra verò, quantitas, calor, &c. praeter subiectum inhaesionis, quod est materia, subiectum habent denominationis, quod est ipsum compositum : ergo habent subiectum denominationis.

Deinde nullo alio modo explicari commodè potest discrimen accidentis à substantia. Verbi gratia volunt nonnulli substantiam appellari id quod est de primo constitutio rei; rem autem vocant, quae vulgò & absolute res dicitur, ut homo, leo, equus. Alij malunt dicere illud esse substantiam, quod constituit primam rem. Appellant autem primam rem, id quod primò & per se intenditur à natura, vel quod primò & per se existit, vel quia est radix ceterorum. Verum recidunt illa in explicationem quam attuli; nam esse constitutum rei, aut primae rei non aliud est quam esse independentes à subiecto completo. Vnde nec discedendum fuit à communi explicatione, quae substantiam vocat communiter ens subsistens, id est independentes à subiecto completo.

Solutio
dubita-
tionum.

Ad primam respondeo subiecti completi nomine intelligi illud, quod non ordinatur ad compositionem alterius entis per se; nomine autem entis per se intelligi ens, quod est vnus essentiae, non intelligi autem totum substantiale, alioqui peteretur principium. Accidentia sunt in materia incompleta tanquam in subiecto inhaesionis, sed habent praeterea subiectum completum denominationis, totum videlicet substan-

tiale, quod non habet vlla substantia, vel aliquid, quod dicatur substantiale. Subsistentia cum sit complementum substantiale totius compositi, non est in subiecto denominationis completo.

Ad secundam responso parer ex dictis; nam accidentia materialia dixi esse in subiecto inhaesionis incompleto, sed in subiecto completo denominationis : accidentia animae separata sunt actu & praeternaturaliter in subiecto incompleto, conaturaliter autem & exigitivè sunt in subiecto completo.

Ad tertiam respondeo actiones substantiales esse mera accidentia in praedicamento actionis, quia ita sunt in subiecto, ut non sint de illius constitutione, ideoque sunt in subiecto completo.

SECTIO II.

Quid sit substantia, & qualis sit effectus eius formalis.

Hæc vtraque quaestio veteribus Philosophis prorsus incognita, Christianis autem Doctoribus obscurissima fuscata à me disputata est in tractatu 7. Theologico, qui est de Incarnatione Divini Verbi; quia ex illo potissimum mysterio innuitur discretimè aliquod esse inter hypostasim & naturam. Breuiter igitur hic controuersiam hanc retexto, & paucis ea commemoro, quae ibi plenè tradidi.

Certum igitur primò est, supponendum hic in primis esse vsum istarum vocum, *natura*, *substantia*, *hypostasis*, *suppositum*. Primò enim nomine naturae, quam Graeci vocant *ὁὐσία*, notandum est significari essentiam ipsam rei, & existentiam, seu id quod definitione ipsa explicatur. Subsistentia significat interdum aliquid positum & reale, non autem fictum; sic enim chimæra dicitur non habere substantiam. Vulgò autem dicitur substantia, ratio aliqua essendi per se, quae inhaerentiae opponitur propriae accidentium. Hypostasis sumitur non raro pro concreto ipso ex natura & modo essendi proprio accidentium; aliàs autem solum significat abstractum, seu ipsum modum substantiae, id est terminum vltimum & complementum naturae. Suppositum propriè significat compositum illud, quod resultat ex natura & substantia, id est primam substantiam completam & terminatam modo illo substantiali. Persona differt à supposito tanquam minùs vniuersale à magis vniuersali; suppositum enim dicitur de quibilibet substantiis, personae nomen solis tribuitur substantiis ratione praeditis : significat enim primò quodlibet individuum naturae rationalis completum & incommunicabile alteri supposito, definiturque optime à Boëtio, *Rationalis naturae individuum substantia*; id est perfectum individuum, quod vnitatem, individuationem, & incommunicabilitatem omnino exigit. Personalitas autem significat substantiam rationalis naturae, quam eleganter vocat S. Hilarius rem ipsius naturae.

Certum secundò est, totam hanc controuersiam in eo versari, utrum substantia illa, seu hypostasis, & personalitas naturae singulari aliquid superaddat, vel ratione, vel etiam re distinctum. Quod si aliquid superaddat, utrum illud non sit aliud, quam negatio quaedam communicabilitatis, an verò sit positum aliquid distinctum à natura; & demùm si est aliquid praeter naturam, qualis sit effectus eius formalis, quem naturae confert illam complendo & terminando.

Statuebam